

# VERKSAMHETSHANDBOK

Fastställt av Dokumentansvarig Ann-Kristin Karlsson 20230224

## Plan mot diskriminering och kränkande behandling - Hagbyskolan

Hagbyskolan F-6 och fritidshem

2023



Kalmar kommun



2 (9)

## Innehållsförteckning

Inledning sida 3

Definitioner sida 4

Styrdokument sida 5

Plan mot kränkande behandling sida 6

Främjande och förebyggande arbete sida 7

Plan mot diskriminering sida 10

3 (9)

## Inledning

På Hagbyskolan ska alla barn och elever känna sig trygga. Alla barn och elever ska behandlas med respekt oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, kön, könsöverskridande uttryck eller identitet, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Hagbyskolan ska arbeta målinriktat för att främja demokrati, mänskliga rättigheter och allas lika värde. Det handlar om att arbeta främjande och förebyggande för att förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Hagbyskolan arbetar för att ”Alla barn och elever ska vara allas barn och elever”. All personal ansvarar för att möta varje barn och vuxen som kommer till Hagbyskolan med värme och respekt och att se varje individ som olik och unik utifrån sina förutsättningar.

## Främja likabehandling och motverka kränkningar

Utbildningen ska enligt skollagen och läroplanerna utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Ibland sammanfattas detta som skolans värdegrund. Det främjande arbetet ska syfta till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att bidra till en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Skolans värdegrund ska genomsyra verksamheten. Värdegrunden kan ses som summan av de val, överenskommelser och handlingar som elever och skolpersonal manifesterar i skolan. Värdegrund blir därmed något vi gör och skolans värdegrund, så som styrdokumentet formulerar den, genomsyrar verksamheten först när vi medvetet väljer och agerar på ett sätt som främjar elevers lika rättigheter och möjligheter i skolan.

## Ett sammanhållet uppdrag

Arbetet med skolans värdegrund kan beskrivas med hjälp av perspektiven **om**, **genom** och **för**. Barn och elever utvecklar i arbetet med värdegrunden kunskaper om mänskliga rättigheter och demokrati. Värdegrundsarbetet sker också genom exempelvis de demokratiska arbetsformer och positiva arbetsklimat som ska råda i verksamheterna. I detta arbete utvecklar barn och elever förmågor som behövs för att aktivt kunna verka i ett demokratiskt samhälle. Perspektiven möjliggör **en helhetssyn** som bidrar till att **värdegrunden integreras i kunskapsmålen**.

### Utdrag ur läroplanerna:

”Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv – värden, traditioner, språk, kunskaper – från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen. Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att

4 (9)

leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver.”<sup>1</sup>

### **Normer, normmedvetenhet och normkritik**

Normkritiska perspektiv kan vara ett stöd och ge skolpersonal konkreta verktyg i skolans arbete med att hålla ihop arbetet med värden och kunskaper. Ett normkritiskt arbete berör hela det pedagogiska uppdraget och kan vara en grund för att dagligen, i planering, lektions-/verksamhetsinnehåll, bemötande, kollegialt lärande, reflektioner och bedömning arbeta mot att uppfylla målen i läroplanen. Förutom att ge stöd i det dagliga pedagogiska arbetet och hjälpa till att uppfylla skolans demokratiuppdrag kan normmedvetenhet också hjälpa till att förebygga kränkningar i skolan. I flera rapporter<sup>2</sup> fastslås att det som ligger till grund för att diskriminering och kränkande behandling uppstår inom skolan är normer. Normer riskerar att bidra till förtryck och ett upprepande av maktstrukturer som leder till exkludering, diskriminering och kränkande behandling, som exempelvis våld (Skolverket 2009:88, Ungdomsstyrelsen 2013:13).

### **Definitioner**

Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av:

- **Diskriminering** innebär att ett barn eller en elev **missgynnas** av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. **Indirekt diskriminering:** att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse, ett kriterium eller ett förfaringsätt som framstår som neutralt men som kan komma att särskilt missgynna personer med visst kön, viss könsöverskridande identitet eller uttryck, viss etnisk tillhörighet, viss religion eller annan trosuppfattning, visst funktionshinder, viss sexuell läggning eller viss ålder, såvida inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringsättet har ett berättigat syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet. I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering eftersom diskriminering handlar om missgynnande och förutsätter någon form av makt hos den som utför diskrimineringen.
- **Trakasserier** innebär ett uppträdande som **kränker någons värdighet** och har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier

benämns det diskriminering.

- **Kränkande behandling** är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling finns följande beskrivning: *Trakasserier och kränkande behandling kan*

<sup>1</sup>Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (Reviderad 2017), s 9, *Skolans uppdrag*

<sup>2</sup>Se artikel, *Normer, normmedvetenhet och normkritik*, Emilia Åkesson, Amphi Produktion /Förskolan/ skolans värdegrund – Grundskola och gymnasieskola/Modul: Främja likabehandling/Del 5: Normer, normmedvetenhet och normkritik

5 (9)

*utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och internet. Trakasserier och kränkande behandling kan t.ex. uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjligande eller fysiskt våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.*

### **Vem avgör vad som är kränkande?**

- Kränkande behandling är ett beteende som är oönskat.
- Det är barnet eller eleven som upplever sig utsatt för kränkande behandling som avgör vad som är oönskat och kränkande.
- För att det ska vara fråga om kränkande behandling enligt lagen måste kränkningen vara märkbar och tydlig.
- Den som kränker någon måste också förstå att uppträdandet upplevs som kränkande.
- I många situationer är det uppenbart att ett beteende är kränkande, men om det inte är det så måste barnet eller eleven klargöra för den som kränker att beteendet är ovälkommet.
- Barnet eller eleven kan också ta hjälp av personalen i verksamheten.
- Det är viktigt att komma ihåg att yngre barn inte alltid har möjlighet att förmedla sina känslor på samma sätt som äldre barn och vuxna.  
(Skolverket: [www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev](http://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev))

### **Styrdokument**

- **Skollag (2010:800)**, 6 kap
- **Diskrimineringslag (2008:567)**
- **Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling**
- **Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 - Reviderad 2017,**
  - Skolans värdegrund och uppdrag
  - 2.1 NORMER OCH VÄRDEN
  - 2.2 KUNSKAPER
  - 2.3 ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE
  - 3. Förskoleklassen
  - 4. Fritidshemmet

Styrdokumentet för utbildningen påverkas av och hänger samman med svensk och internationell rätt samt gemensamma överenskommelser som FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionen och FN:s konventioner om barnets rättigheter, medborgerliga och politiska rättigheter och avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Principen ur Barnkonventionen om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka åsikter i alla frågor som rör barnet finns till exempel med som utgångspunkt i skollagen.

6 (9)

## **Plan mot kränkande behandling**

### **Utvärdering av 2022 års insatser**

En del av de planerade insatserna har inte genomförts med anledning av Covid-19. Tanken är att fortsätta med samma insatser under 2023.

### **Kartläggning**

- Varje läsår genomförs en kommungemensam enkät. Denna analyseras och diskuteras vid en konferens. Förbättringsåtgärder tas fram.  
Ansvar: Rektor, samverkansgruppen och EHT
- Hagbyskolans trivselenkät genomförs på höstterminen varje år.  
Ansvar: Kurator
- Organiserade samtal med elever och personal
  - Utvecklingsamtal: elev, vårdnadshavare och lärare samtalar om mål, lärande, trivsel och det sociala klimatet i klassen. Frånvaro dokumenteras och frågor ställs om frånvaron är återkommande. Individuell utvecklingsplan upprättas. Ansvar: Lärare
  - Hälsosamtal genomförs i förskoleklass och årskurs 4.  
Ansvar: skolsköterska
  - Trivselsamtal genomförs i årskurs 3. Ansvar: kurator
- Dokumentation från fall av kränkande behandling
- Personalens observationer

### **Nulägesanalys**

Vår analys utifrån ovanstående kartläggningar är:

- Att de flesta elever och vårdnadshavare är nöjda med skolan.
- Att de flesta eleverna trivs och känner sig trygga.
- Att cirka en fjärdedel av eleverna i årskurs 1-3 och cirka 1/3 i årskurs 4-6 uppger att de blivit kränkta i skolan.

### **Mål för 2023**

Utifrån kartläggning och nulägesanalys behöver vi arbeta med följande:

- Att minska antalet kränkningar på skolan.
- Att eleverna har en bemöter varandra med respekt och använder ett vårdat språk och följer vår gemensamma värdegrund på skolan.

### **Främjande (för likabehandling) och förebyggande arbete**

## (mot diskriminering och kränkande behandling)

Planen mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras för barn och elever, personal samt vårdnadshavare. Nödvändiga uppdateringar och justeringar görs i planen. En gång/ termin diskuteras planen samt normer och värden på APT-träff.

7 (9)

**Ansvar:** Rektor och EHT

Plan mot diskriminering och kränkande behandling ska hänga i varje klassrum samt ligga på driven.

**Ansvar:** Klasslärare/Mentor, Rektor

Diskussioner om vad kränkande behandling är med personal, elever och vårdnadshavare.

**Ansvar:** Rektor

Hagbyskolan strävar efter och arbetar för att skapa lugna och trygga lärandemiljöer, där varje barn och elev får växa och utvecklas. Detta genom bland annat lektionsstruktur, tydliga mål och rutiner, samsyn och möblering.

**Ansvar:** Ledning och all personal

Som en naturlig del av undervisningen samtalar elever, lärare och fritidspedagoger tillsammans om normer och värden, t ex UR: Ugglan och kompisproblemet, värderingsövningar, veckans mål/utvärdering.

**Ansvar:** Lärare och fritidspedagoger

Trivselregler diskuteras i klassråd, elevråd och arbetslag innan nya beslut fattas.

**Ansvar:** All skolpersonal

Kontinuerligt under året samtalar man i alla klasser kring skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling, t ex med hjälp av värdegrundsskyltar som kopplas till olika händelser.

**Ansvar:** Lärare och fritidspedagoger

Diskutera valda delar av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling på höstens föräldramöten.

**Ansvar:** EHT och klasslärare.

Elevrådet träffas 3 gånger per termin. Inför elevråd hålls klassråd. Elevrådet har som stående punkt att diskutera frågor som rör plan mot diskriminering och kränkande behandling/ arbetsmiljö.

**Ansvar:** Klasslärare, Rektor

Rundvandring i början av läsåret för att öka tryggheten på skolans område för förskoleklass och årskurs 1.

**Ansvar:** Klasslärare, fritidspedagoger

Tillsammansdagen. Under dagen möts elever i åldersblandade grupper för att på olika sätt arbeta för att skapa trygghet och gemenskap. Dagen sker i samband med alla hjärtans dag. Denna dag ska planeras tillsammans med elever.

**Ansvar:** Lärare, fritidspedagoger

Övergången mellan förskola och förskoleklass, samt mellan förskoleklass och år 1, underlättas genom inskolning under vårterminen.

**Ansvar:** Förskolepedagoger, klasslärare

Arbete med årskurs 6 inför övergången till årskurs 7.

8 (9)

**Ansvar:** Södermøre kommun dels kuratorer

Röris på morgonen minst en gång i veckan för lågstadiet.

**Ansvar:** ansvarig pedagog

Rastvärdar finns ute på varje rast. Antalet varierar beroende på hur många elever som har rast. Rastvärdarna ska ha särskild uppsikt över platser som upplevs som otrygga. Rastvärdarna bär gul väst.

**Ansvar:** Rektor, lärare och fritidspedagoger.

Basgruppsrast, klassvis, för att elever i årskurs 1-6 ska umgås med olika personer, lära sig att kompromissa samt för att öka tryggheten genom vetskap om att man har någon att vara med.

**Ansvar:** Lärare

Kurator håller i lektioner om bland annat vänskap och kränkande behandling för årskurs 2 och årskurs 4. Vid behov även i andra klasser.

**Ansvar:** Kurator

Arbeta med fadderverksamhet med kontinuerliga träffar.

**Ansvar:** Lärare

## **Åtgärder vid akuta händelser**

### **Vid misstanke om kränkande behandling och/eller trakasserier mellan elev och elev.**

1. Den som får kännedom om en händelse informerar klasslärare och rektor. Händelsen dokumenteras i det digitala systemet Draftit.
2. Vårdnadshavare informeras så snart som möjligt, helst samma dag.
3. Om händelsen bedöms som kränkande behandling eller trakasserier påbörjas utredning. Rektor anmäler till huvudman senast nästkommande arbetsdag.
4. Åtgärder vidtas utifrån vad som framkommit under utredningen.
5. Uppföljningssamtal med alla inblandade.
6. Om kränkningarna inte upphör beslutar rektor om fortsatta åtgärder.

### **Vid misstanke om kränkande behandling mellan vuxen och elev.**

1. Den som får kännedom om händelsen informerar rektorn.
2. Rektor påbörjar utredning.

9 (9)

## **Plan mot diskriminering**

### **Undersökning**

Följande metoder har använts för att undersöka risker för diskriminering:

- Kommungemensam enkät

- Hagbyskolans trivselenkät

## **Analys**

Enkätsvaren från Hagbyskolans trivselenkät ger inga indikationer på diskriminering.

## **Åtgärder**

Följande åtgärder ska vi arbeta med för att förebygga diskriminering samt främja lika rättigheter och möjligheter för barn och elever.

- Hagbyskolan arbetar för elevernas lika möjligheter oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller sexuell läggning. Verksamheten ska präglas av öppenhet och respekt inför skillnader i människors levnadssätt. Detta görs genom att lyfta in olika perspektiv i undervisningen och att ha en öppen dialog med eleverna.
- Kurator/klasslärare förklarar och diskuterar begreppen diskriminering, trakasserier och kränkande behandling med eleverna.
- Skolans elevhälsoteam är hbtqi certifierad.

## **Åtgärder vid akuta händelser**

**Vid misstanke om diskriminering.**

1. Personal som får kännedom om diskriminering informerar rektorn.
2. Rektor påbörjar utredning.

## **Uppföljning och utvärdering**

Uppföljning och utvärdering genomförs på följande sätt och vid dessa tidpunkter:

- Delutvärdering av plan mot diskriminering och kränkande behandling sker i juni och utvärdering samt formulering av nya mål sker i oktober.
- EHT upprättar plan mot diskriminering och kränkande behandling i december varje år. Elever och övrig personal involveras i framtagandet av ny plan.

**Ansvar:** Rektor och EHT